

ROC CHABÀS

VALÈNCIA ANDALUSINA

500 ANYS D'HISTÒRIA (711–1238)

De la conquesta islàmica a l'entrada de Jaume I el Conquistador

Per Pedro Fuentès Gaballero

EDITORIAL

VALÈNCIA ANDALUSINA: MEMÒRIA, HISTÒRIA I REALITAT

Parlar de la València musulmana és parlar d'un període fonamental, llarg i decisiu de la nostra història, un temps que, durant prop de cinc segles, modelà la terra, la societat i el paisatge que hui encara reconeixem com a propis.

Des de l'arribada de les tropes islàmiques a principis del segle VIII fins a l'entrada triomfal de Jaume I el Conquistador el 9 d'octubre de 1238, València vixqué una etapa complexa, rica i profundament transformadora. No es tracta d'un simple episodi més, ni d'un paréntesis en la nostra història, sino d'una realitat que deixà una empremta indeleble en la configuració del territori i en la vida de les seues gents.

Balansiya, com fon coneguda en aquell temps, no era una ciutat marginal ni secundària. Era un enclavament estratègic, una ciutat viva, agrícola i comercial, articulada al voltant de l'aigua, de l'horta i d'un sistema de regadiu que encara hui seguix marcant el ritme del nostre camp. Les séquies, els assuts i la cultura de l'aigua no són relíquies del passat, sino testimonis vius d'una herència que ha sabut perdurar més allà dels canvis polítics i religiosos.

Pero esta etapa també fon una época de tensions, de lluites internes, de taifes enfrontades, d'invasions nort-africanes i de conflictes constants que debilitaren el territori i prepararen el camí per a la conquesta cristiana. L'història no és mai plana ni idíllica, i tampoc ho fon la València andalusina.

En esta revista no busquem ni idealisar ni desharmonisar este període, sino entendre'l. Explicar-lo en rigor, en context i en perspectiva. Perqué només des del coneixement profund podem valorar lo que fon, lo que som i lo que hem heretat.

La conquesta de València en 1238 no significà únicament un canvi de poder. Supost el naixement d'un nou orde polític, el del Regne de València, en lleis pròpies, en identitat pròpia i en una nova realitat social que integrà elements del passat en una nova construcció històrica.

Esta revista naix, per tant, en una voluntat clara: oferir al lector una visió completa, divulgativa i rigorosa de la València musulmana, des dels seus orígens fins al seu final, mostrant tant els seus avanços com les seues contradiccions.

Perqué conèixer la nostra història no és una opció.

És una obligació.

I només des de la veritat històrica es pot construir una identitat forta, digna i conscient.

Pedro Fuentes Caballero

Dénia 5 d'abril de 2026

LA CONQUISTA MUSULMANA (711–718)

L'inici d'un nou temps en la península i els primers canvis en terres valencianes

L'any 711 marcà un punt d'inflexió decisiu en l'història de la península Ibèrica. En aquell moment, un món s'esvaïa mentre un altre començava a alçar-se en força. La caiguda del regne visigot no fon un fet aïllat ni improvisat, sino la conseqüència d'un sistema debilitat, fragmentat i immers en lluites internes que el deixaren pràcticament indefens davant l'avanç islàmic.

L'arribada de les tropes musulmanes, comandades per Tariq ibn Ziyad, a través de l'estret que hui porta el seu nom Gibraltar, no fon simplement una incursió militar, sino l'inici d'una transformació profunda que afectaria tots els àmbits: polític, social, econòmic i cultural.

La derrota del rei visigot Rodrigo en la batalla de Guadalete obrí les portes a una ràpida expansió islàmica. En qüestió d'anys, ciutats clau caigueren una darrere d'una, moltes voltes sense una resistència significativa, fruit del desgast intern i de la falta d'unitat entre les èlits visigodes.

LA CAIGUDA D'UN REGNE ESGOTAT

El regne visigot, en capital en Toledo, ya no era la potència sòlida que havia seguit en sigles anteriors. Les disputes per la successió, les traïcions internes i la desconexió entre el poder central i els territoris perifèrics havien erosionat greument la seua capacitat de resposta.

Quan les forces islàmiques iniciaren la seua avançada, trobaren un territori desarticulat, en governadors locals més preocupats per mantindre el seu poder que per defendre una estructura política en descomposició. Açò explicaria la velocitat sorprenent en qué pràcticament tota la península passà a mans musulmanes en poc més d'una dècada.

L'ARRIBADA A LES TERRES VALENCIANES

En este context d'expansió imparable, les terres que hui coneixem com a valencianes quedaren incorporades progressivament al nou orde islàmic entre els anys 714 i 718.

No es tractà, en la majoria dels casos, d'una conquesta basada exclusivament en la violència, sino també en pactes, capitulacions i acorts en les èlits locals. Moltes ciutats optaren per rendir-se a canvi de mantindre certes estructures socials i religioses, encara que somesos al nou poder. València, encara llunt de la ciutat esplendorosa que seria posteriorment com a Balansiya, era en aquell moment un núcleu urbà hereu de la Valentia romana i visigoda, en una importància relativa dins del conjunt peninsular. No obstant, la seua posició estratègica i la seua horta acabarien convertint-la en un enclavament clau en el futur.

ELS PRIMERS CANVIS: TERRITORI I SOCIETAT

L'incorporació al món islàmic comportà transformacions progressives. L'administració canvià, el territori es reorganisà i començaren a introduir-se nous sistemes agrícoles i de gestió de l'aigua que, en el temps, acabarien definint l'identitat de la regió.

La població autòctona majoritàriament hispanovisigoda no desaparegué, sino que passà a conviure en el nou sistema, adoptant en molts casos noves formes de vida, mentres mantenia part de les seues tradicions.

Este procés no fon immediat ni uniforme, sino gradual, complex i ple de matisos.

EL COMENÇAMENT D'UNA NOVA ETAPA HISTÒRICA

Entre 711 i 718 no només es produí una conquesta territorial. Es posaren les bases d'una nova civilització en la península, coneguda posteriorment com Al-Àndalus, que marcaria durant sigles la realitat política i cultural del territori. Per a València, este fon el punt de partida d'un procés que la transformaria en una ciutat rellevant dins del món islàmic, capaç de desenrollar una identitat pròpia dins d'un marc més ampli.

L'història, a partir d'ací, no tornaria a ser la mateixa.

NAIXIMENT DE BALANSIYA

D'una ciutat romana a una medina islàmica en identitat pròpia

Si el segle VIII marcà el començament d'una nova etapa política en la península, per a València significà també el naiximent d'una nova realitat urbana, social i cultural.

D'aquella antiga Valentia romana i posterior ciutat visigoda emergiria una nova ciutat: **Balansiya**, nom àrap que des d'eixe moment identificaria el seu paper dins del món islàmic.

No es tractà d'una ruptura absoluta en el passat, sino d'una transformació progressiva, en la que conviuen elements heretats en noves formes de vida, adaptades a una civilització diferent, en unes prioritats distintes i en una nova concepció del territori.

BALANSIYA: UN NOU NOM PER A UNA NOVA REALITAT

El canvi de nom no fon casual. "Balansiya" no era només una adaptació fonètica, sino també una manera d'integrar la ciutat dins de l'univers cultural d'Al-Àndalus. A partir d'este moment, València deixava de ser una perifèria d'un regne en decadència per a convertir-se en una peça activa d'un sistema polític i econòmic molt més ampli.

Balansiya començà a guanyar pes com a centre agrícola i estratègic, gràcies a la seua ubicació privilegiada i al potencial del seu entorn natural.

DE VALENTIA A MEDINA ISLÀMICA

La ciutat romana, en el seu traçat ortogonal, fon progressivament transformada. Els carrers rectis deixaren pas a un entramat més orgànic, adaptat a les necessitats de la vida islàmica: carrers estrets, ombrejats, pensats per a protegir-se del sol i per a garantir la privacitat.

El centre neuràlgic passà a ser la **medina**, el cor de la ciutat, a on es concentraven: La mesquita major (en el lloc de l'actual Catedral). El soc (mercat). Espais administratius. Vivendes agrupades per oficis o famílies

Al voltant de la medina s'estenien els barris residencials i, més allà, les zones agrícoles que alimentaven la ciutat.

LES PRIMERES MURALLES: DEFENSA I IDENTITAT

Un dels elements clau en la consolidació de Balansiya fon la construcció i reforç de les seues muralles. Estes no només tenien una funció defensiva, sino també simbòlica: delimitaven la ciutat, marcaven la seua identitat i protegien la seua activitat econòmica.

Les muralles islàmiques aprofitaven, en part, estructures anteriors, pero foren ampliades i adaptades a les noves necessitats. Portes, torres i accessos controlaven el flux de persones i mercaderies, convertint la ciutat en un espai segur i ordenat.

UNA CIUTAT LLIGADA A L'AIGUA I A L'HORTA

S'hi ha un element que definix el naiximent de Balansiya, és la seua relació en l'aigua. Els musulmans perfeccionaren i ampliaren els sistemes de regadiu, convertint l'entorn de la ciutat en una horta fèrtil, productiva i altament organitzada.

Séquia, assuts i canals distribuïen l'aigua de manera eficient, permetent una agricultura intensiva que garantís l'abastiment i generava excedents comercials.

Esta cultura de l'aigua no només transformà el paisatge, sino també la mentalitat i l'organització social del territori.

UNA NOVA FORMA D'ENTENDRE LA CIUTAT

Balansiya no fon una simple continuació de la ciutat anterior, sino una nova manera d'habitar l'espai: Més tancada i protegida. Més adaptada al clima. Més integrada en el territori agrícola. Més viva en lo comercial.

La ciutat es convertia en un organisme dinàmic, en constant evolució, capaç d'adaptar-se als canvis polítics i econòmics del moment.

EL COMENÇAMENT D'UNA CIUTAT EN PERSONALITAT PRÒPIA

Entre els sigles VIII i X, Balansiya deixà de ser una ciutat secundària per a començar a definir una personalitat pròpia dins d'Al-Àndalus. Encara llunt del seu màxim esplendor, ja es posaven les bases del que seria, en sigles posteriors, una ciutat pròspera, culta i estratègicament rellevant.

El seu futur no es podia entendre sense este moment fundacional.

Perqué és ací, en esta transformació silenciosa pero profunda, a on naix la València que, en part, encara hui reconeixem.

L'HORTA VALENCIANA

L'aigua, la terra i l'enginy: l'herència viva de la València andalusina

S'hi ha un element que definix de manera profunda i perdurable la València històrica, eixe és, sense cap dubte, la seua horta. Un paisatge que no és fruit de la casualitat, sino d'un saber acumulat, d'una tècnica perfeccionada i d'una cultura de l'aigua que els musulmans implantaren i desenrollaren en estes terres durant sigles.

L'horta valenciana no és només un espai agrícola. És una obra d'enginyeria viva, una arquitectura del territori que combina natura i coneiximent humà en una harmonia que ha resistit el pas del temps.

ELS SISTEMES DE REGADIU ISLÀMICS

Quan els musulmans s'establiren en terres valencianes, portaren en ells una experiència milenària en el control i aprofitament de l'aigua, especialment en territoris àrids o semiparàsits.

Este coneiximent es traduí en la creació d'una ret de regadiu intel·ligent, precisa i altament eficient, basada en la captació, conducció i distribució de l'aigua del riu Túria i d'atres cursos fluvials.

No es tractava només de regar, sino de fer-ho en equilibri, en mesura i en respecte per un recurs essencial. Cada gota d'aigua era aprofitada, canalisada i redistribuïda en criteris que combinaven tècnica i experiència.

SÉQUIES, ASSUTS I UNA RET PERFECTA

El sistema hidràulic valencià es fonamenta en tres elements clau:

Els assuts: chicotetes preses que desviaven l'aigua del riu cap a les séquies.

Les séquies majors i menors: autèntiques artèries que transportaven l'aigua per tota l'horta.

Els partidors: punts de distribució que regulaven el cabal segons les necessitats de cada zona.

Este sistema no només era tècnicament avançat, sino també socialment organitzat. L'aigua es repartia en normes estrictes, en torns, en acorts comunitaris que garantisen l'equitat i evitaven conflictes.

En este sentit, l'aigua no era només un recurs, sino un element de cohesió social.

UNA REVOLUCIÓ AGRÍCOLA

Gràcies ad esta infraestructura, l'horta valenciana es convertí en un espai d'alta productivitat. Es varen introduir nous cultius, noves tècniques agrícoles i una manera d'entendre la terra basada en l'optimització i la diversificació.

Arròs, cítrics, hortalices, fruites... molts dels elements que hui associem a l'identitat valenciana tenen les seues arrels en este període.

La terra deixà de ser explotada de manera extensiva per a convertir-se en un sistema intensiu, ordenat i altament eficient.

UNA HERÈNCIA QUE ENCARA RESPIRA

Lo més sorprenent de tot és que este sistema, creat fa més de mil anys, encara està viu.

Moltes de les séquies que recorren hui l'horta valenciana tenen el seu oríge en época andalusina. Els noms, les estructures i inclús les normes de repartiment de l'aigua han arribat fins als nostres dies.

L'horta no és un vestigi del passat. És una realitat viva que conecta directament el present en l'història.

MOLT MÉS QUE AGRICULTURA

Parlar de l'horta valenciana és parlar d'identitat, de territori i de continuïtat històrica. És entendre com una civilització fon capaç de transformar un espai i deixar una empremta tan profunda que, sigles després, encara es pot veure, tocar i viure.

En un món que canvia constantment, l'horta és testimoni de permanència. Una prova que l'història no desapareix: es transforma, s'adapta... i perdura.

VIDA QUOTIDIANA EN VALÈNCIA ANDALUSINA

Costums, convivència i vida diària en una ciutat mediterrànea plena de contrasts

Més allà de les conquestes, dels canvis polítics i de les lluites de poder, l'història es construeix en la vida quotidiana de les persones. En els carrers, en els mercats, en les cases i en els camps. És ahí, en el dia a dia, a on realment es pot entendre com vivia la societat de la València andalusina.

Balansiya no era només una ciutat fortificada o un centre agrícola. Era un espai viu, divers i complex, a on convivien diferents cultures, religions i formes de vida en un equilibri tan delicat com fascinant.

ALIMENTACIÓ: SABORS D'ORIENT I MEDITERRÀNEU

La cuina en la València musulmana era rica, variada i influïda per tradicions orientals adaptades al territori mediterràneu.

Els aliments bàsics eren: Cereals com el blat i l'arròs. Llegums. Verdures de l'horta. Fruites com figues, dàtils i cítrics

Els musulmans introduïren nous cultius i noves formes de cuinar, incorporant espècies, tècniques i combinacions que enriqueixen profundament la gastronomia local.

El menjar no era només necessitat, sino també cultura, refinament i identitat.

VESTIMENTA: IDENTITAT I CONDICIÓ SOCIAL

La manera de vestir reflectia no sols la cultura, sino també la posició social i religiosa.

- Les classes altes portaven teles fines, colors vius i ornaments
- Les classes populars utilisaven peces més senzilles i funcionals
- Els caps coberts (turbants, veles) eren habituals

La roba no era només protecció, sino també expressió de pertinença i estatuts.

CLASSES SOCIALS: UNA SOCIETAT ESTRUCTURADA

La societat andalusina estava clarament jerarquisada:

- **Musulmans:** grup dominant, en poder polític i administratiu
- **Muladins:** antics cristians convertits a l'islam
- **Mossàraps:** cristians que mantenien la seua religió
- **Judeus:** comunitat activa en el comerç i el saber

Cada grup tenia drets i obligacions diferents, configurant una societat plural, pero també desigual.

CONVIVÈNCIA: ENTRE TOLERÀNCIA I TENSIÓ

Un dels aspectes més característics de la València andalusina fon la convivència entre religions.

Musulmans, cristians i judeus compartien espais, mercats i, en ocasions, interessos comuns. Esta coexistència, sovint descrita com a modèlica, en realitat era més complexa.

Hi havia periodos de relativa tolerància, en els que les diferents comunitats podien viure en certa harmonia, pero també moments de tensió, de restriccions i de desigualtats marcades.

La convivència no era igualtat. Era un equilibri fràgil, condicionat pel poder i per les circumstàncies polítiques.

UNA CIUTAT PLENA DE VIDA

Els carrers de Balansiya estaven plens d'activitat:

- Mercats bulliciosos

- Artesans treballant
- Comerciants intercanviant productes
- Vida domèstica en patis interiors

Era una ciutat mediterrànea dinàmica, oberta al comerç i influïda per múltiples corrents culturals.

LA HISTÒRIA QUE ES VIU, NO NOMÉS LA QUE S'ESCRIU

La València andalusina no es pot entendre només des dels grans fets. Cal baixar al detall, al gest quotidià, a la vida real de les persones que la construïren dia a dia.

Perqué és ahí, en lo més humà, a on l'història pren forma.

I és també ahí a on descobrim que, més allà de les diferències, totes les societats compartixen una mateixa realitat: la necessitat de viure, de treballar i de conviure.

TAIFES I LLUITES INTERNES

La fragmentació del poder i el principi de la decadència

Després d'un període de relativa estabilitat baix el califat de Còrdova, Al-Àndalus entrà en una etapa de profunda descomposició política que marcaria el futur de tot el territori, inclosa València. El que havia seguit una estructura forta i centralitzada es convertí, en poc de temps, en un mosaic de regnes independents, enfrontats entre ells i debilitats per les seues pròpies ambicions.

Esta etapa, coneguda com la dels regnes de taifes, no fon només una reorganització del poder. Fon, sobretot, l'inici d'un procés de debilitament que acabaria facilitant la posterior conquesta cristiana.

LA DESCOMPOSICIÓ DEL CALIFAT DE CÒRDOVA

El califat de Còrdova, que durant el segle X havia seguit un dels centres polítics i culturals més importants d'Europa, començà a atrontollar a finals del mateix segle. Les causes foren múltiples: Lluites internes pel poder. Rebelions territorials. Crisis política i administrativa. Ambicions personals de governadors i èlits locals

La mort d'Almansor i la posterior inestabilitat provocaren un colapse progressiu que culminà en l'any 1031 en la desaparició definitiva del califat.

El resultat fon clar: el poder central desapareixia, i cada territori començava a governar-se per sí mateix.

LA TAIFA DE VALÈNCIA

En este nou escenari, València es convertí en una taifa independent, governada per diferents dinasties al llarg del temps.

La ciutat guanyà protagonisme polític i econòmic, però també es veig immersa en un context de constant inestabilitat. Els seus governants buscaven consolidar el poder en mig d'un entorn hostil, marcat per rivalitats internes i pressions externes. València no estava a soles. Tot Al-Àndalus es fragmentava en múltiples taifes que competien entre elles per territori, influència i recursos.

CONFLICTES, ALIANCES I TRAÏCIONS

El mapa polític de les taifes era tremendament inestable. Les aliances es feen i es desfeen en funció dels interessos del moment.

Era habitual vore: Guerres entre taifes veïnes. Pactes temporals per a frenar enemics comuns. Pagament de tributs als regnes cristians del nord (les famoses "paries"). Traïcions internes i canvis de govern. Esta situació generava una debilitat estructural evident. Mentre els regnes cristians avançaven en una estratègia cada volta més definida, les taifes es desgastaven en conflictes interns que minaven la seua capacitat de resistència.

VALÈNCIA EN UN MÓN FRAGMENTAT

La Taifa de València vixqué esta realitat en primera persona. A pesar de moments de certa prosperitat, la ciutat no pogué escapar de la dinàmica general de divisió i inestabilitat.

Els seus governants havien de maniobrar constantment entre aliances i amenaces, intentant mantindre un equilibri cada volta més difícil. Esta fragilitat política convertia València en un objectiu atractiu per a potències externes, tant musulmanes com cristianes.

EL PRINCIPI DEL FINAL

La etapa de les taifes, llunt de representar un temps d'esplendor, evidencià una realitat clara: la desunió debilita, i la fragmentació del poder obri la porta a la pèrdua del territori.

Lo que havia segut un món cohesionat començava a badar-se. I en eixes fissures es gestava el futur canvi de dominació que acabaria transformant definitivament l'història de València.

El Sit Campeador I VALÈNCIA

Una conquesta singular entre dos mons

En mig del caos polític de les taifes, de les aliances canviants i de la debilitat estructural d'Al-Àndalus, emergix una figura que marcarà de manera decisiva l'història de València: la de Rodrigo Díaz de Vivar, conegut universalment com el Sit Campeador.

Guerrer, estratega i figura controvertida, el Sit no respon fàcilment a una classificació simple. No fon únicament un cavaller cristià al servici de la Reconquesta, sino un líder militar que actuà en funció de les circumstàncies, arribant a servir tant a senyors cristians com musulmans.

La seua història en València és, per tant, un reflex perfecte de la complexitat política del moment.

LA CONQUISTA DE VALÈNCIA (1094)

Després d'anys de campanyes militars i de consolidació del seu poder en el llevant peninsular, el Sit inicià el sege de València, una ciutat estratègica i codiciada.

El procés no fon ràpid ni senzill. La ciutat resistí, pero la pressió constant, la fam i l'aïllament acabaren debilitant la seua capacitat de defensa.

Finalment, en l'any 1094, València caigué en mans del Sit.

Este fet no només representava una victòria militar, sino també la consolidació d'un domini personal, ya que el Sit governaria la ciutat com un senyor pràcticament independent.

UN GOVERN ENTRE DOS CULTURES

El govern del Sit en València és un dels episodis més singulars de l'història migeval peninsular.

A diferència d'atres conquestes, no es produí una ruptura total en l'estructura social. La major part de la població musulmana continuà vivint en la ciutat, mantenint costums, llengua i religió, encara que baix domini cristià.

El Sit demostrà una gran capacitat política: Mantingué part de l'administració existent. Va Garantir una certa estabilitat social. Utilisà tant forces cristianes com musulmanes en el seu eixèrcit

València es convertí així en un territori híbrid, a on conviven dos mons baix una mateixa autoritat.

UNA POSICIÓ FRÀGIL

A pesar del seu èxit, el domini del Sit no estava exent de dificultats.

València es trobava rodejada de territoris musulmans, especialment baix la pressió dels almoràvits, que veïen en la presència cristiana una amenaça directa.

El Sit hagué de defensar constantment la ciutat, mantenint un equilibri militar complicat i una tensió permanent.

EL FINAL D'UNA ETAPA

En l'any 1099, la mort del Sit marcà un punt d'inflexió.

Sense la seua figura, que havia segut clau per a mantindre el control, la situació es tornà insostenible. Pocs anys després, en 1102, València fon abandonada pels cristians i recuperada pels almoràvits.

El domini del Sit havia segut intens, pero breu.

UN EPISODI ENTRE DOS ÉPOQUES

La conquesta del Sit no representà una ruptura definitiva, sino un episodi dins d'un procés més ampli.

València continuaria sent musulmana encara durant més d'un segle, fins a l'arribada de Jaume I el Conquistador en 1238.

No obstant, el pas del Sit deixà una empremta clara: demostrà que la ciutat podia ser conquistada, i que el seu valor estratègic la convertia en un objectiu clau.

HISTÒRIA, LLEGENDA I REALITAT

La figura del Sit ha segut rodejada de mits, llegendes i interpretacions al llarg dels sigles. Però més allà del relat èpic, la seua presència en València és un fet històric que reflecteix la complexitat d'un temps en el que les fronteres entre cultures no eren tan clares com sovint es vol fer creure.

València, una volta més, fon escenari d'un encontre entre mons.

I en eixe encontre, l'història continuava avançant.

ALMORÀVITS I ALMOHADES

Els grans imperis nort-africans i l'últim intent de resistència

En un moment en què Al-Àndalus es trobava fragmentat en múltiples taifes, debilitades per les seues pròpies lluites internes, des del nord d'Àfrica emergiren noves potències que marcarien decisivament el futur del territori: els almoràvits i, posteriorment, els almohades.

Estos imperis no arribaren com a simples aliats. Ho feren com a forces dominants, dispostes a impondre orde, disciplina i una nova visió política i religiosa en un món que consideraven desorganitzat i decadent.

ELS ALMORÀVITS: L'ORDRE DES DEL DESERT

Els almoràvits, originaris del Sàhara i del nord d'Àfrica, eren un poble fortament religiós, en una visió rigorosa de l'islam i una estructura militar disciplinada.

Foren cridats inicialment pels mateixos regnes de taifes, que buscaven ajuda davant l'avanç imparable dels regnes cristians del nord.

Pero aquella ajuda es convertí pronte en domini.

Els almoràvits: Unificaren gran part d'Al-Àndalus. Eliminaren l'autonomia de les taifes. Importaren una major rigidea religiosa i política. València passà així a formar part d'un imperi més ampli, perdent la seua independència, pero guanyant una certa estabilitat temporal.

CANVIS POLÍTICS I RELIGIOSOS

El domini almoràvit no fon només militar. També implicà transformacions profundes: Major control centralisat. Aplicació estricta de la llei islàmica. Reducció de la tolerància en determinats àmbits

La societat es tornà més rígida, menys flexible que en l'etapa anterior de les taifes.

Esta nova realitat provocà tensions internes, especialment en una societat acostumada a una certa diversitat cultural i religiosa.

ELS ALMOHADES: UNA NOVA FORÇA, UNA NOVA ESPERANÇA

En el segle XII, un nou moviment emergí en el nord d'Àfrica: els almohades.

Encara més rigorosos que els almoràvits, els almohades iniciaren una expansió que acabaria desplaçant als seus predecessors i prenent el control d'Al-Àndalus.

En València i en la resta del territori, el canvi tornà a ser profund: Nova reorganització política. Reforma religiosa encara més estricta. Intent de reforçar el poder musulmà davant els cristians. Durant un temps, els almohades conseguiren contindre l'avanç cristià, donant la sensació d'una recuperació.

UNA RESISTÈNCIA CADA VOLTA MÉS DIFÍCIL

A pesar dels esforços, la realitat era clara: el poder musulmà en la península es debilitava progressivament.

Les derrotes militars, especialment a partir de batalles clau com les Navas de Tolosa (1212), marcaren un abans i un després.

Des d'eixe moment, el retrocés fon imparable.

València, com la resta d'Al-Àndalus, quedava cada volta més exposada.

LA DECADÈNCIA PROGRESSIVA

El domini almohade no pogué revertir la tendència. Les causes eren profundes: Esgotament intern. Problemes de govern. Pressió constant dels regnes cristians. Falta d'unitat real

El sistema començava a derrocar-se des de dins. I en eixe context de debilitat, el futur de València quedava pràcticament decidit.

EL CAMÍ CAP A 1238

A inicis del segle XIII, València era una ciutat encara musulmana, pero cada volta més aïllada, més vulnerable i més pròxima al canvi definitiu.

L'arribada de Jaume I el Conquistador no seria un fet aïllat, sino la conseqüència directa de tot un procés de decadència acumulada durant dècades.

Els almoràvits i almohades representaren l'últim gran intent de mantindre el domini musulmà en la península.

Pero també foren el preludi del seu final.

CULTURA, CIÈNCIA I SABER

El coneixement com a pilar d'una civilització avançada

Més allà de les guerres, dels canvis polítics i de les conquestes, Al-Àndalus fon també un dels grans centres de saber del seu temps. En una Europa encara marcada per l'inici de l'edat mitjana, les ciutats andalusines es convertiren en espais a on la ciència, la filosofia i la cultura experimentaren un desenvolupament notable.

València, com a part d'aquest món, participà d'aquesta corrent de coneixement que connectava Orient i Occident, tradició i innovació.

MEDICINA: CIÈNCIA I EXPERIÈNCIA

La medicina andalusina fon una de les més avançades del seu temps.

Els metges no només aplicaven coneixements pràctics, sino que estudiaven, investigaven i escrivien tractats que circularen per tot el món conegut.

Es treballava en: Diagnòstic de malalties. Ús de plantes medicinals. Cirurgia bàsica. Higiene i prevenció

Els hospitals i centres de coneixement eren espais a on la medicina es practicava de manera sistemàtica, lluny de supersticions.

FILOSOFIA: EL PENSAMENT COM A EIX

Al-Àndalus fon també un territori a on el pensament filosòfic tingué una gran importància.

La recuperació de texts clàssics grecs, especialment d'Aristòtil, permeté desenrollar una reflexió profunda sobre: La naturalesa. L'ésser humà. La religió. El coneiximent

La filosofia no era només teoria, sino una forma d'entendre el món.

MATEMÀTIQUES: L'ART DE LA PRECISIÓ

Les matemàtiques experimentaren un gran avanç gràcies a la influència oriental.

Es perfeccionaren: El càlcul. L'àlgebra. La geometria. L'astronomia aplicada

Estos coneiximents no només tenien un valor teòric, sino pràctic: en l'arquitectura, en la navegació, en el comerç i en la gestió del territori.

AUTORS DESTACATS: MENTS QUE DEIXAREN EMPRENTA

Encara que molts grans noms estigueren vinculats a ciutats com Córdova, Toledo o Sevilla, l'influència del seu pensament arribà també a València.

Figures com: Averroes. Avicenna, representen el nivell intel·lectual d'una época a on el saber era considerat un valor fonamental.

Els seus escrits influïren no només en el món islàmic, sino també en la futura Europa cristiana.

CENTRES DE SABER I TRANSMISSIÓ

El coneiximent es transmetia en: Mesquites. Escoles. Biblioteques. Círculs d'estudi

La cultura escrita tingué un paper clau. Copiar, traduir i conservar texts era una activitat essencial.

Gràcies ad això, moltes obres clàssiques arribaren fins als nostres dies.

VALÈNCIA EN EL MAPA DEL CONEIXIMENT

Encara que no fon el principal centre intel·lectual d'Al-Àndalus, València participà activament en esta ret cultural.

La ciutat es beneficià: Del comerç d'idees. De la circulació de sabis. De la transmissió de coneiximents

Era part d'un món connectat, molt més obert i dinàmic del que sovint es pensa.

UNA HERÈNCIA QUE TRANSFORMÀ EUROPA

El saber generat en Al-Àndalus no es quedà en el seu temps.

A través de traduccions i contactes culturals, molts d'estos coneiximents passaren a Europa, contribuint de manera decisiva al posterior desenvolupament científic i intel·lectual.

Sense esta etapa, l'història del coneixement en Occident seria molt diferent.

EL VALOR DEL SABER

La València andalusina no només fon terra de camps i muralles. Fon també espai de pensament, de ciència i de cultura.

Una prova que les civilitzacions no es definixen només per les seues conquestes, sino també pel seu coneixement.

I és precisament en este saber a on trobem una de les seues herències més profundes.

LA DONA EN LA VALÈNCIA MUSULMANA

Entre la tradició, la vida quotidiana i el paper invisible de l'història

Quan parlem de la València andalusina, sovint la mirada es centra en governants, guerrers o sabis. Però darrere d'eixa història visible existia una realitat igualment essencial: la vida de les dones, protagonistes silencioses d'un món que també ajudaren a construir.

La dona en la societat musulmana valenciana no ocupava, en general, espais de poder públic, però el seu paper dins de la família, de l'economia domèstica i de la transmissió cultural fon fonamental.

EL PAPER SOCIAL: ENTRE L'ÀMBIT PRIVAT I LA REALITAT QUOTIDIANA

La societat andalusina estava estructurada en rols ben definits, i la dona ocupava principalment l'espai domèstic. Les seues funcions principals eren: La gestió de la casa. La criança dels fills. L'organització de la vida familiar

No obstant, esta visió no ha de confondre's en passivitat. La dona era una peça clau en el funcionament diari de la societat. En entorns urbans i rurals, moltes dones també participaven en activitats econòmiques: Treballs artesanals. Agricultura. Comerç a escala reduïda.

La seua presència, encara que menys visible en els relats oficials, era constant i imprescindible.

EDUCACIÓ: ENTRE EL LLÍMIT I L'OPORTUNITAT

L'accés a l'educació depenia en gran part de la classe social.

En les famílies més humils, l'educació femenina era pràcticament inexistent, centrada en l'aprenentatge de treballs domèstiques. Però en les classes altes, algunes dones podien accedir a: Formació religiosa. Llectura i escritura. Coneiximents bàsics de cultura i poesia

Encara que minoritari, existí un espai per a la formació femenina, especialment en entorns privilegiats.

VIDA FAMILIAR: EL CENTRE DE TOT

La família era el nucli fonamental de la societat andalusina, i la dona n'era el pilar. El matrimoni era un element clau, regulat per normes socials i religioses. La dona, dins d'este marc, assumia un paper central en: L'educació dels fills. La transmissió de valors. La cohesió familiar

La vida quotidiana girava al voltant de la casa, dels patis interiors, dels espais privats a on es desenvolupava gran part de la vida femenina.

ENTRE VISIBILITAT I SILENCI HISTÒRIC

Una de les grans dificultats per a entendre el paper de la dona en la València musulmana és la falta de fonts directes.

La major part de l'història ha segut escrita des d'una perspectiva masculina, deixant en segon pla l'experiència femenina.

Però això no significa absència. Significa invisibilitat.

UNA PRESÈNCIA CONSTANT

A pesar de les limitacions socials, les dones estigueren presents en tots els àmbits de la vida: En la casa. En el camp. En els tallers. En la transmissió cultural. Sense elles, la societat andalusina no hauria pogut sostindre's.

RECUPERAR LA MEMÒRIA

Parlar de la dona en la València musulmana és també un acte de recuperació històrica.

És donar veu a aquelles que no la tingueren en els textos oficials. És entendre que l'història no és només la dels grans noms, sino també la de les vides quotidianes. I és, sobretot, reconèixer que darrere de cada etapa històrica hi ha una realitat molt més ampla, més humana i més completa.

ARQUITECTURA I CIUTAT

Pedra, aigua i orde: la forma d'una civilització

La València andalusina no només es pot entendre a través de la seua història política o social. També es pot llegir en la seua pedra, en els seus carrers i en la manera en què la ciutat fon concebuda.

Balansiya fon una ciutat pensada, organitzada i adaptada a les necessitats d'una societat que sabia aprofitar l'espai, l'aigua i el clima. L'arquitectura islàmica no era només estètica: era funcionalitat, harmonia i intel·ligència urbana.

LA MESQUITA MAJOR: EL COR ESPIRITUAL

En el centre de la ciutat s'alçava la mesquita major, autèntic núcleu religiós, social i inclús polític de Balansiya.

Situada en el mateix lloc a on hui s'alça la Catedral de València, esta mesquita era molt més que un espai de cult: Punt de reunió de la comunitat. Centre d'ensenyança. Referent urbà i simbòlic. El seu minaret dominava l'horitzó de la ciutat, marcant el ritme de la vida quotidiana.

Encara que l'edifici original desaparegué en gran part després de la conquesta cristiana, la seua empremta històrica continua present en la configuració urbana del centre històric.

ELS BANYS ÀRAPS: HIGIENE I SOCIABILITAT

Els banys àraps, o hammams, eren espais fonamentals en la vida urbana.

No es tractava només de llocs per a la neteja personal, sino també de: Centres de relació social. Espais de descans. Elements de salut i benestar.

Organisats en diferents sales (freda, tèrbia i calenta), els banys mostraven un coneiximent avançat de l'aigua, la temperatura i el confort. La seua presència en la ciutat reflectix una societat que valorava l'higiene com a part essencial de la vida.

LES MURALLES: DEFENSA I IDENTITAT

Com tota ciutat important de l'època, Balansiya estava protegida per muralles. Estes estructures no només tenien una funció defensiva, sino que també delimitaven la ciutat i marcaven la seua identitat.

Les muralles: Protegien davant atacs externs. Controlaven els accessos. Organisaven el creiximent urbà. Torres, portes i sistemes de vigilància formaven part d'un conjunt que convertia la ciutat en una fortalesa.

URBANISME ISLÀMIC: UNA CIUTAT ORGÀNICA

A diferència de la rigidea de les ciutats romanes, l'urbanisme islàmic es caracterisava per la seua adaptació al territori i a la vida quotidiana.

Els carrers de Balansiya eren: Estrets i sinuosos. Ombrejats i protegits del calor. Organisats en barris segons oficis o comunitats. Els patis interiors, les fonts i la presència constant de l'aigua creaven espais frescs i habitables, especialment en un clima mediterràneu. La ciutat no es dissenyava només per a ser vista, sino per a ser vixcuda.

UNA ARQUITECTURA ADAPTADA A LA VIDA

Els materials, les formes i les tècniques constructives responien a una idea clara: funcionalitat i adaptació. Ús de materials locals. Integració de l'aigua en l'arquitectura. Espais pensats per al clima. Tot estava orientat a millorar la qualitat de vida dins de la ciutat.

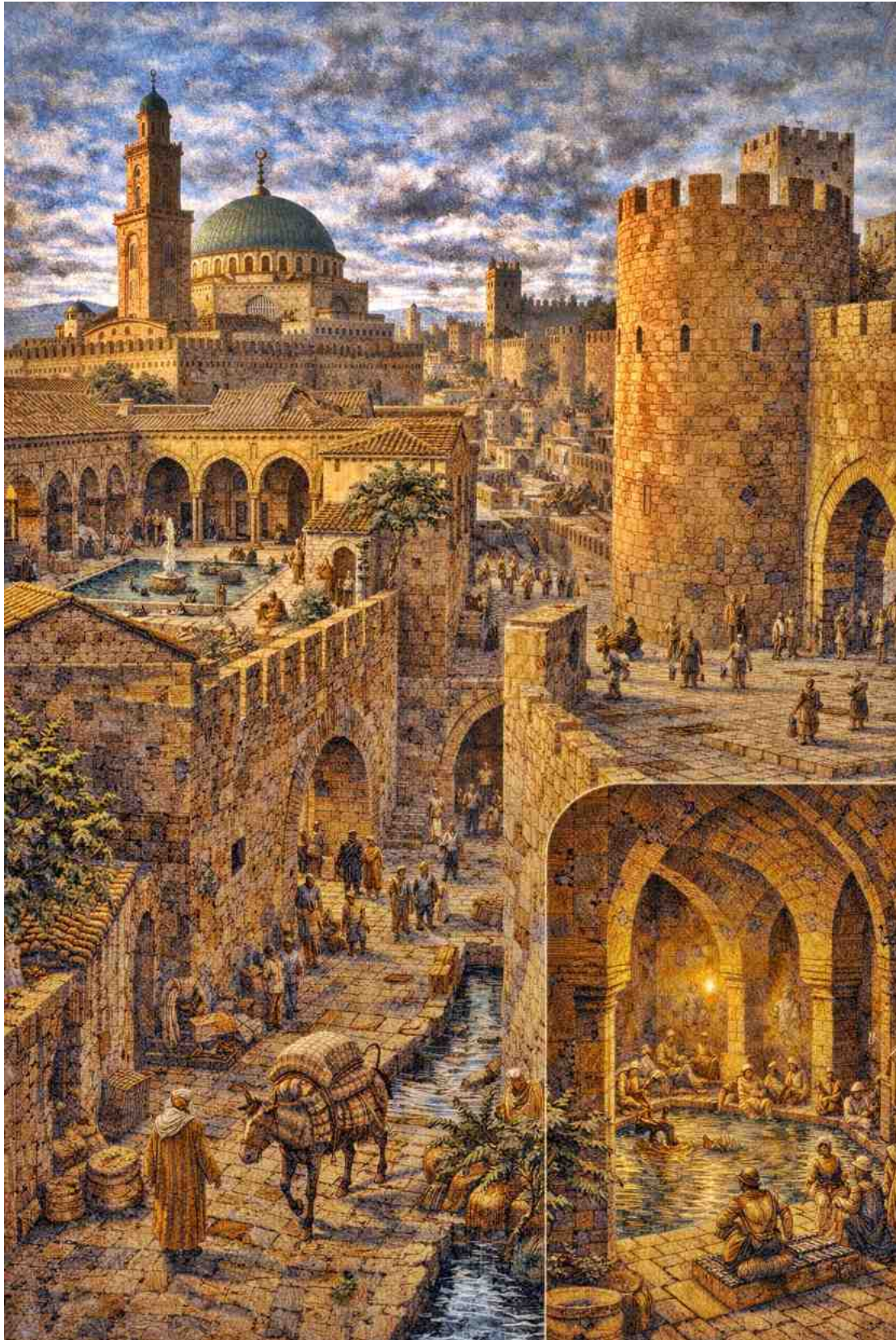
HERÈNCIA QUE PERDURA

Encara que la València actual ha canviat profundament, molts elements de l'urbanisme islàmic han deixat empremta: Traçats de carrers. Ubicacions estratègiques. Restes arqueològiques.

La ciutat actual és, en part, hereua directa d'aquella Balansiya.

LA CIUTAT COM A REFLEX D'UNA CIVILISACIÓ

L'arquitectura no és només construcció. És expressió d'una forma de vida. En la València andalusina, cada carrer, cada muralla i cada edifici parlaven d'una societat que sabia com habitar el seu entorn. Una societat que deixà, en la pedra, una part de la seua ànima.

LA CONQUISTA CRISTIANA (1238)

El final d'una etapa i el naixement d'un nou Regne

Després de més de cinc sigles de presència musulmana, l'història de València arribava a un dels seus moments més decisius. El segle XIII marcaria el final d'una època i l'inici d'una nova realitat política, social i cultural que canviaria per sempre el destí d'estes terres.

La conquesta cristiana de València no fon un fet improvisat, sino la culminació d'un procés llarg, marcat per l'avanç progressiu dels regnes cristians i per la debilitat creixent del poder musulmà en la península.

EL CONTEXT DE LA RECONQUISTA

Durant sigles, els regnes cristians del nord havien anat avançant cap al sud en un procés conegut com la Reconquesta.

A inicis del segle XIII, este moviment havia guanyat força: Consolidació de regnes com Castella i Aragó. Derrota dels almohades en batalles clau. Fragmentació i debilitament d'Al-Àndalus

En este context, el Regne d'Aragó, baix el lideratge de Jaume I el Conquistador, posà els seus ulls en València. La ciutat no només era un objectiu militar, sino també estratègic i econòmic.

EL SEGE DE VALÈNCIA

La conquesta no fon immediata. El procés implicà una campanya militar planificada, basada en la presa progressiva del territori que envolta la ciutat.

Jaume I: Consolidà posicions en el territori valencià. Aïllà la ciutat. Tallà suministraments. València quedà progressivament debilitada, sense capacitat real de resistència a llarg termini. El sege final fon dur. La fam, la pressió constant i la falta d'ajuda externa acabaren per doblegar la ciutat.

9 D'OCTUBRE DE 1238: UN DIA PER A L'HISTÒRIA

Finalment, el 9 d'octubre de 1238, València es rendí. L'entrada de Jaume I el Conquistador en la ciutat marcà un abans i un després.

No fon només una victòria militar. Fon un acte carregat de simbolisme: Fi del domini musulmà en València. Incorporació al món cristià. Inici d'una nova etapa històrica.

La Bandera, símbol del nou poder, entrava en la ciutat junt en el rei.

NAIXIMENT DEL REGNE DE VALÈNCIA

Després de la conquesta, Jaume I no es llimità a ocupar el territori. Creà una nova estructura política: el Regne de València.

Este nou regne tindria: Lleis pròpies (els Furs de València). Institucions pròpies. Identitat pròpia dins de la Corona d'Aragó. No es tractava d'una simple anexió, sino de la creació d'un nou subjecte polític.

CONTINUÏTAT I CANVI

A pesar del canvi de poder, la transformació no fon immediata ni absoluta. Molts elements de la València andalusina perduraren: Sistemes de regadiu. Estructures urbanes. Part de la població

L'història no es borra. Es transforma. València passava a ser cristiana, pero no deixava de ser hereua del seu passat.

UN MOMENT FUNDACIONAL

La conquesta de 1238 és un dels moments fundacionals de l'identitat valenciana. No només per lo que significà en el seu temps, sino per les conseqüències que tingué: Naiximent del Regne de València. Configuració del territori. Consolidació d'una identitat pròpia.

És, en definitiva, el punt a partir del qual la història valenciana pren una nova direcció.

HISTÒRIA VIVA

El 9 d'octubre no és només una data. És memòria, és identitat i és història viva. Un recort d'aquell moment en què València canvià per sempre. I també el testimoni de com, al llarg dels sigles, les civilitzacions es succeïxen, es transformen i deixen la seua empremta en el temps.

FI D'UNA ÉPOCA, NAIXIMENT D'UN REGNE

Continuïtat, transformació i identitat

La conquesta de València en 1238 no fon només la caiguda d'un poder ni el final d'una etapa política. Fon, sobretot, el punt d'inflexió entre dos mons, el moment en qué una realitat històrica donava pas a una altra sense borrar completament el passat.

La València andalusina desapareixia com a estructura política, pero no com a realitat cultural, territorial i humana.

TRANSFORMACIÓ DE VALÈNCIA

Després de l'entrada de Jaume I el Conquistador, la ciutat inicià un procés de transformació profunda. Els canvis foren evidents: Implantació del poder cristià. Reorganització del territori. Distribució de la població. Adaptació de l'espai urbà. Pero esta transformació no fon una ruptura absoluta.

Molts elements de la ciutat musulmana continuaren existint: L'horta i els sistemes de regadiu: Part del traçat urbà. Infraestructures bàsiques. València no es reconstruí des de zero. Es transformà sobre sí mateixa.

CREACIÓ DEL REGNE DE VALÈNCIA

Una de les decisions més transcendents de Jaume I fon la creació del Regne cristià de València com a entitat política pròpia.

No es tractava d'una simple extensió d'Aragó, sino d'un nou regne en: Lleis pròpies (els Furs de València). Institucions pròpies. Organització territorial diferenciada.

Esta decisió marcaria per sempre la personalitat històrica de València.

El nou regne cristià naixia en identitat pròpia, en capacitat jurídica i en una estructura que el diferenciava clarament d'altres territoris.

CONTINUÏTATS I CANVIS

L'història no és mai una línia trencada. És una successió de capes que se superponen. En el pas de la València musulmana al Regne cristià trobem:

Continuïtats

- L'ús de la terra i de l'aigua
- Part de la població que permaneceix
- Coneiximents agrícoles i tècnics

Canvis

- Religió dominant
- Sistema polític
- Estructures de poder
- Cultura oficial

Esta dualitat és clau per a entendre la València posterior.

UNA NOVA SOCIETAT EN CONSTRUCCIÓ

El nou Regne cristià de València no fon homogeniu des del primer moment. La societat que emergia era complexa: Repobladors cristians. Població musulmana (posteriorment mudéixar), Comunitats judeues Esta diversitat generà una nova realitat social que evolucionaria en el temps.

NAIXIMENT D'UNA IDENTITAT

En este procés es començava a forjar una identitat valenciana pròpia. No com una ruptura total en el passat, sino com una evolució: Herència andalusina. Aportació cristiana. Context mediterràneu. València es convertia en un espai únic, resultat de sigles d'història acumulada.

EL PES DE L'HISTÒRIA

Entendre este moment és entendre que l'història de València no és simple ni lineal. És el resultat de:

Conquistes. Transformacions. Adaptacions. Continuitats. Cada etapa deixa la seua empremta. I totes, juntes, construïxen la realitat actual.

UN FINAL QUE ÉS UN PRINCIPI

El final de la València musulmana no és un punt final. És el començament d'un nou capítol: el del Regne de València. Un regne que naix en força, en identitat i en una base històrica rica i complexa.

MEMÒRIA I FUTUR

Esta revista ha recorregut més de cinc sigles d'història. Des de la conquesta musulmana fins a la creació del Regne de València. I en este recorregut queda una idea clara: L'història no és només passat. És memòria. És identitat. És futur.

TANCAMENT

VALÈNCIA: HISTÒRIA, IDENTITAT I MEMÒRIA

L'història de València no és una línia recta.

És una successió de temps, de pobles, de cultures i de transformacions que, llunt de borrar-se entre elles, s'han anat superpostament fins a donar forma a lo que hui som.

Esta revista ha recorregut més de cinc sigles d'història: des de l'arribada musulmana en el segle VIII fins al moment decisiu del 9 d'octubre de 1238. Un recorregut intens, complex i, sobretot, revelador.

Perqué entendre la València andalusina no és un eixercici de nostàlgia ni d'idealisació. És un acte de coneiximent.

I el coneiximent és la base de qualsevol identitat que vullga ser forta, digna i lliure.

Balansiya fon una realitat viva, dinàmica, plena de contrastos. Fon ciutat d'horta i d'aigua, de muralles i de mercats, de saber i de convivència, pero també de conflictes, de tensions i de lluites internes. Com totes les societats humanes.

Ni paraís ni foscor. Història.

La conquesta de Jaume I el Conquistador no fon el final d'un món sense més. Fon el començament d'un altre. Un moment fundacional que donà lloc al Regne de València, en lleis pròpies, en estructura pròpia i en una personalitat històrica clara i diferenciada.

Pero aquell nou regne no naix del buit.
Naix sobre una terra que ja tenia història.
Naix sobre una realitat que ja havia segut construïda.

I és precisament en eixa continuïtat en eixa suma de capes històriques a on es troba la verdadera riquesa de València.

Hui, massa voltes, l'història es simplifica, es manipula o es reduïx a relats interessats. Es pretén convertir en consigna lo que és complex. Es vol dividir lo que és continuïtat.

Pero la realitat és molt més clara: València és el resultat de la seua història completa. Sense amputacions. Sense manipulacions. Sense imposicions.

Des de l'etapa andalusina fins al Regne de València. Des de l'horta fins a la ciutat.. Des del passat fins al present.

Conèixer esta història no és opcional.

És necessària.

Perqué un poble que oblida o distorsiona el seu passat està condemnat a perdre la seua identitat.

I un poble en identitat dèbil és fàcilment manipulable.

Per això, esta revista no és només un recorregut històric. És també una afirmació. Una afirmació de memòria. Una afirmació de veritat. Una afirmació de dignitat.

València no és un relat inventat. És una realitat històrica construïda al llarg dels sigles.

I només des del respecte a eixa veritat es pot mirar al futur en força.

Pedro Fuentes Caballero

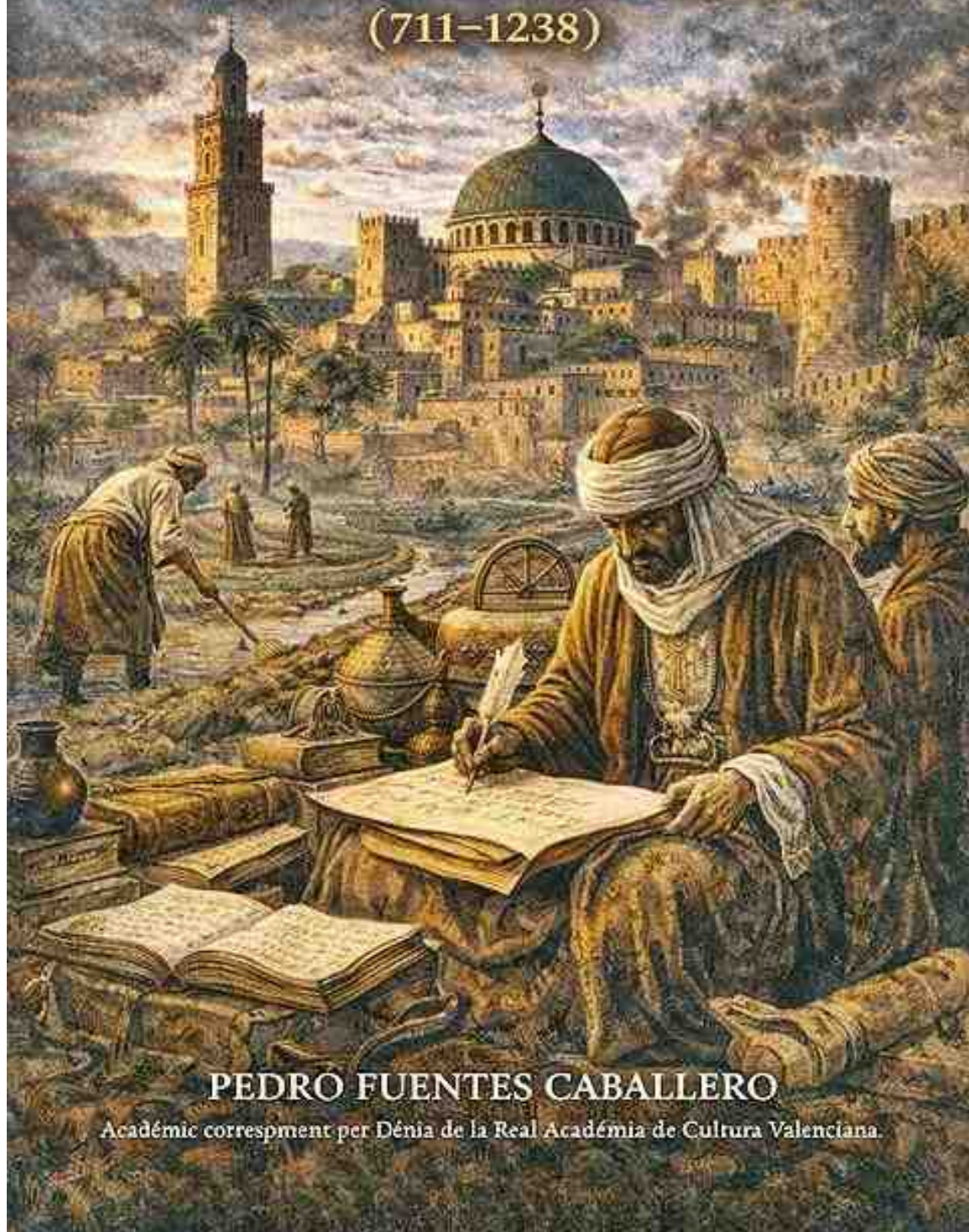
Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana corresponent per Dénia

President de l'Associació Cultural Roc Chabàs de Dénia

La llengua utilitzada en este escrit es la oficial de la valenciana (Normes d'El

Puig).

VALENCIA ANDALUSINA: 500 ANYS D'HISTORIA (711-1238)

PEDRO FUENTES CABALLERO

Acadèmic corresponent per Dènia de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana.